

Behozzák a lemaradást

Vegyipari szakszervezeti tanácskozás

Az évindítás tapasztalatairól tárgyalt szerdai ülésén a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének elnöksége.

A testület megállapította, hogy az év eddig eltelt részében a vegyipar termelésének növekedési üteme összességében megfelelt a tervezettnek, ám ez jórészt a kőolaj-feldolgozó ipar átlagosnál jobban növekedő termelésének köszönhető. A többi ágazatot — különösen a műtrágyagyártást és a gumigyártást — jelentősen sújtotta a kedvezőtlen időjárás és az energiakorlátozás, s mindezekhez még társultak az importanyag beszerzésének nehézségei. Az importanyag-ellátás akadályozása elsősorban a gyógyszeripart érintette kedvezőtlenül, de sok gondot okozott a Tiszamenti Vegyiművekben, a Budapesti Vegyiművekben, valamint a Magyar Viscosában.

A testület értékelése szerint az idei nehézségek jó-

része felkészületlenül érte a vállalatokat, ennek ellenére a legtöbb helyen igen gyorsan megtalálták a megoldást és megtették a szükséges intézkedéseket. Több gyárban is azzal bízták meg a dolgozókat, hogy a leállás idején, a kényszerpihenő alatt is üzembesz állapotban tartásuk a berendezéseket.

Az elnökség megítélése szerint a legtöbb vállalatnál van mód a veszteségek pótlására. Ehhez azonban az szükséges, hogy a korábbiaknál is takarékosabban bánjanak az anyaggal, energiával, valamint az, hogy fokozzák a nagyobb nyereséget hozó termékek előállításának ütemét. A lemaradások behozásában fontos feladat vár a szocialista brigádokra; közülük sokan külön műszakokat, kommunista szombatokat ajánlottak fel a hiányok pótlására a tervezett vállalati nyereség elérése érdekében.

(MTI)

Dr. Kanyó Zoltán

Dr. Kanyó Zoltán egyetemi docens, a József Attila Tudományegyetem Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszékének vezetője kedden reggel, 45 éves korában elhunyt. A haláláig mindig megrendítő ténye az életnek, de különösen akkor, ha olyan pályát tör ketté, amely torzoként is egy kivételes életmű gazdagságát mutatja. Az a szellemi energia, mellyel munkáját végezte, bennünk is táplálta a reményt, hogy felgyógyulhat még akkor is, amikor betegségéről egyre aggasztóbb hírek érkeztek. Szerettük volna hinni, hogy az emberi értelem és akarat képes lesz érvényteleníteni a természetértékét, nem ismerő törvényeit.

Kanyó Zoltán nemzetközi tekintélyű kutató, a modern irodalomelmélet egyik legjelentősebb hazai képviselője volt. Tudományos pályája 1964-ben indult az egyetem német tanszékén, s két év múlva már „Sub auspiciis rei publicae popularis” kitüntetéssel nyert doktori fokozatot. Harminchárom évesen védte meg az „Egyeszerű formák elmélete” című kandidátusi értekezését. Az Akadémiai és a hágiai Mouton Kiadónál közös német nyelvű kiadásban megjelentetett munka széles körű és elismerő szakmai fogadtatásra talált. Tanulmányai, amelyek átfogták az irodalomelmélet, a nyelvészet, a jelelmélet, a filozófiai logikák és a szövegelmélet szerkeztő tudományterületeit, magyarul, németül, angolul, oroszul, franciául jelentek meg rangos hazai és külföldi szakfolyóiratokban. 1974 óta nemzetközi tudományos konferenciák előadójaként és szervezőjeként is növelte annak a szegedi irodalomelméleti iskolának a tekintélyét, amelynek formálásában meghatározó szerepet játszott. Mindéz hozzájárult ahhoz, hogy 1979-ben intézményesen is sikerült létrehozni egy olyan irodalomelméleti kutatócsoportot, amelyhez a szegedi munkatársakon kívül hamarosan az ország más intézeteinek kutatói is csatlakoztak. Az itt végzett munka eredményeinek jelentős részét az általa kezdeményezett és szerkesztett kiadványsorozatból, a Studia poetica magyar és idegen nyelvű kötetiből ismerhetjük meg a szakemberek.

1984. július 1-től tovább bő-

vült oktatási és tudomány-szervezői munkája, ekkor lett az Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék vezetője. A súlyos betegség azonban jórészt megakadályozta abban, hogy képességeit tanszéke továbbfejlesztésében a remélt módon kamatoztassa. Nem maradt már ideje arra sem, hogy az irodalmi fikcionalitás elméletének kérdéseiről irt akadémiai doktori értekezését lezárja.

Mégis, ez a fájdalmasan rövid élet is elég emberi és tudósi nagyságának bizonyítására. Kanyó Zoltán azon kevés tudósok egyike volt, akik nemcsak művelik, hanem alakítják is tudományterületüket, tágitják határait, s képesek új irányt mutatni. S azon kevés embereknek is egyike, akik tudományos eredményeiket és sikereiket önzetlenül megosztják munkatársaikkal és tanítványaikkal. Így válhat és válik életműve valamilyen barátja és követője számára olyan nemes szellemi örökséggé, amely fölött többé már nincs hatalma a természet vakon működő törvényeinek.

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

József Attila
Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kara

Holnaptól vasárnapig

Dél-Alföldi diákszeminárium

A Dél-Alföld három megyéjének, Bácsnak, Békésnek és Csongrádnak felsőoktatási intézményeiben tanuló hallgatók, oktatók, kutatómunkát végző tanárok és az intézetek közművelődési szakemberei találkoznak holnap pénteken Szegeden. Tudományegyetemünk ad otthont ugyanis a háromnapos regionális diákszemináriumnak, amelyen az érdekeltek kicserélhetik, megvitathatják nézeteiket, véleményeiket közös gondjairól, problémáikról, feladatokról határozva meg. Ezeket a célokat szolgálja a szeminárium gazdag programja.

Holnap, pénteken a házigazdák nevében dr. Kocsóné Andrást, a JATE rektorhelyettesét nyitja meg a találkozó. A résztvevőket délután a biológiai kutatóintézet látja vendégül. Itt bepillantást nyerhetnek az érdeklődők az alföldi régió egyik legjelentősebb tudó-

Pszichológiai konferencia

Szerdán megkezdte munkáját a Magyar Pszichológiai Társaság VII. országos konferenciája a Magyar Tudományos Akadémia székházában. A háromnapos rendezvénysorozat — a magyar pszichológus társadalom két éveként ismétlődő átfogó eszmecserején — 34 szekcióban mintegy 230 előadás hangzik el.

A nyitónapon a pályalektani, a pedagógiai pszichológiai, a fejlődéslélektani, a szociálpszichológiai és a kriminálpszichológiai szekciókban tartották felolvasó, illetve tematikus vitauléseket.

A szociálpszichológiai szekció vitaulésén — más témák mellett — a társadalmi azonosságokról, az öngyilkosság társadalomlélektani hátteréről, a vállalkozói és a hivatalnokmagatartás jellemzőiről, továbbá a családtervezéssel kapcsolatos kérdésekről cseréltek véleményt a résztvevők. Megvitatták a szakemberek, hogy az általános iskolai technika tantárgy 5. 6. osztályos anyagába hogyan építhető be a pályaismeretetés. Beszámoltak a pedagóguspályára készülő gimnazisták személyiségvizsgálatának tapasztalatairól, s több előadó foglalkozott a pályaválasztási tanácsadásban alkalmazott pszichológiai módszerekkel.

A fejlődéslélektani tagozatban egyebek közt a szülők nevelési stílusával a veszélyeztetettség fejlődéslélektani hátterével, a gyerekek társadalmi beilleszkedésének zavaraival összefüggő kutatások eredményeit vitatták meg illetve áttekintették a serdülőkorúak érzelmeinek lélektani vizsgálatával kapcsolatos tapasztalatokat. A lélektani alapfolyamatok, az információfeldolgozás élettani hátterét is elemezték a szakértők. Vizsgálták a pszichológusok: a dicséret és az elmarasztalás milyen hatást gyakorol az elsős és a másodikos gyerekek gondolkodási teljesítményére, hogyan fejleszhető a 13–14 éves diákok problémamegoldó képessége, illetve a fegyelmegzés problémáját miként látják a pedagógusok. Áttekintették a zárt büntetőintézetekben előforduló viselkedésformákkal, az elítéltek agresszív cselekményeivel kapcsolatos pszichológiai vizsgálatok eredményeit is.

A konferencia ma, csütörtökön újabb munkacsoport-ülésekkel folytatódik.

Emlékezés Szegeden

A közoktatás negyven éve

Felszabadulásunk 40. évfordulója közeledtével a visszapillantás szükségességét érzékelik a legkülönbözőbb intézmények, társadalmi szervezetek is — mondta Papp Gyula, a városi tanács elnöke tegnap, szerdán délután, amikor a városháza dísztermében megnyitotta a közoktatásról négy évtizedet áttekintő emlékülést. A Magyar Pedagógiai Társaság Csongrád megyei és Szeged városi tagozata, a tanácsok művelődésügyi osztályai és a Pedagógusok Szakszervezetének megyei bizottsága szervezte az ünnepi ülést, amelyen ott voltak a rendező szervek és a pártbizott-

ságok képviselőin kívül a megye és a város oktatási intézményeinek igazgatói, szakszervezeti aktivistái és a szakfelügyelők.

A tanácselnök azokról a történelmi jelentőségű eseményekről is beszélt megnyitójában, amelyeket érdemes az évfordulón számba venni, s amiket ebben a megyében is az ország gazdasági-társadalmi fejlődéséhez összhangban sikerült elérni. Ilyenként értékelte, hogy az óvodai ellátás Csongrád megyében és Szegeden lényegileg teljes, valamint az iskolaépítési program megvalósítását. A következő időszakban a közép-

iskolai tanteremhiány nálunk is feszültséget okoz, ám ennek lehetőség szerinti csökkentése a megye és város vezetőinek elhatározott szándéka.

Az emlékülésen három előadást hallgattak meg a résztvevők: a neveléstudomány fejlődésének állomásairól dr. Agoston György tanszékvezető egyetemi tanár beszélt; az általános iskolák fejlődéstörténetét dr. Horváth Márton egyetemi tanár újszerűen szakaszolta előadásában; a megye művelődésügyének elmúlt évtizedeit dr. Koncz János, a megyei pártbizottság titkára tekintette át.

A vörös grófnő

Kétrészes, színes magyar film. Károlyi Mihályné Andrássy Katinka emlékirata, levelezése és szóbeli közlései alapján írta és rendezte: Kovács András. Fényképezte: Biró Miklós. Zene: Vidovszky László. Főbb szereplők: Básti Juli, Bács Ferenc, Kállai Ferenc, Temessy Hédi.

Az arisztokrata család egyik férfitagja házat építtetett barátjának. Az illató halála után a familia kitérte a házból a hölgyet, bizonyos Orszó bárónót, mire az megátalkozta a család: soha, sehol ne találjanak nyugalmat, sehol ne tudjanak megtelepedni.

Az, aki a családi legendát, a megfogant átkot saját sorsára vonatkoztatva Hit, illúziók nélkül című emlékiratában közzéteszi: Károlyi Mihály, az a Károlyi Mihály, aki évszázadunk magyar történelmének egyik kulcsfigurája volt, és akit Ady Endre kivételes, sorsos embernek nevezett. S akiről most Kovács András filmet készített.

Nem, nem tévedés: már a grandiózus vállalkozás legelső kockáin kiderül, hogy aki Károlyi feleségéről készíti filmet, az voltaképpen ezzel párhuzamosan Károlyit is ábrázolja. Végzetes sorsuk annyira összefonódott, közös életútjuk annyira kivételes, ráadásul a történelmi tematika oly izgalmas, hogy az idej játék-

filmszemlén teljességgel indokoltnak számít, hogy a nyitó díszelőadást a rendkívüli érdeklődésért várt, előzőleg jócskán beharangozott A vörös grófnő vetítése kell jelentse.

Nehéz elkerülnöm az önismerést, hiszen lapunk február 14-i számában, a filmszemléről szóló beszámolóban ha vázlatosan is, de írtam már Kovács András alkotásáról. A második megtekintés csak megerősített ama meggyőződésben: ritkán lehet annyira sajnálni szándék, rendezői minőség, téma, igény, vázlatosság — és létrejött mű díszharmóniáját, mint ebben az esetben. Erre a filmre talán az lehet a legalkalmasabb jelző: színes. Sajnos, pejorativ értelemben. Mert Biró Miklós gyönyörű tablóképei, akárcsak a kitűnő színészvétel, a jobbnál jobb színészi alakítások, a történelmi hitel és az egész mű imponáló terjedelme, „felvezetése” mégis felszínes, dialógusaiiban időnként meglepően gyenge, összhatásban az illusztratív történelmi ismeretterjesztésnél nem sokkal többet adó produktumot eredményezett.

A teljes első rész olyasféle, századeleji love story, ahol csak a szereplők nevét kellene megváltoztatni, hogy akár közepes lektűrnek nevezhessük. Arisztokrata világ, sok-sok étkezéssel (mindvégig rengeteget táplálkoznak a filmben, többnyire bármiféle dramaturgiai funkció nélkül, talán csak azért, mert ily elegánsan enni „szép”), s egy szerelmes ifjú hölgy végül is meglehetősen sablonos eszközökkel megszerzi magának daliás, idősebb lovagját. Az igazi lélekelemzés, az egyedi vonások, a motívációk, az originalitás elemeinek sorozata hiányzik. Ami viszont minden ilyen közelítésmódban elengedhetetlen, tudjuk.

A második rész — Károlyiék a történelem kellős

közepében, 1918 őszétől 1919 július elejéig emigrálásukig — ha lehet, még több a gond. Többször az volt az érzésem, mintha bonyolult történelmi helyzetet, benne az ország és a forradalom miniszterelnökének sorsát, egy hézagpótló történelmi ismeretterjesztő előadás kívánta volna bemutatni, szinte hidegképző sietséggel. Ennek megfelelően hol érthetlenné tűnő, részletesebb magyarázat nélkül ma már csak nagyon keveseknek ismert utalások sorozata hangzik el, hol meglehetősen életidegennek hangzó, agitatív párbeszédet következnek, teljesen magánéleti természetű jelenetekben. És időközben, mindvégig időnként néhány mondatos feleslegnarrációk sorsdöntő nagy eseményekről, amelyek egyenként is tanulmányok, filmek, regények sorozatát inspirálhatták és inspirálhatják ma is. Szeretlem volna látni, érezni, megismerni (újra) felfedezni Károlyit és feleségét. Csak egyetlen példa: vajon legbelül mire gondolhatta, mit érezhetett bármelyikük mondjuk akkor, amikor a kormány (egyik) hadügyminisztere azt mondta, nem akar többé katonát látni, a kivérzett országba pedig háromfelől nyomultak be az antant által hullarablóként ránk szabadított, imperialista román és cseh csapatok? A Hit, illúziók nélkül-ben a vörös grófnő-ről is több tudható meg (férjéről nem is szólva), most pedig szinte semmi új sem. Legalábbis olyasmiről, ami mély, felkavaró, megrendítő, igazán emberközeli. Talán az aprólékosan kimunkált „külszíni” filmyelv hangsúlyai, az erőteljes történelmi hitelességre való törekvés és az ábrázolásmód egyéb, ha úgy tetszik, totális esztétikai kívánalmi között feszülő ellentmondás feloldhatatlannak tetsző nyelvi miatti?

Domonkos László

Építészeti kultúránk

Az építészeti kultúra fejlesztésének és terjesztésének eredményeiről és a további elkötelezettségről tartott sajtótájékoztatót szerdán Jantner Antal építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes a Magyar Építőművészek Székházában.

Elmondotta, hogy az emberek ízlésének formálására, az építészet értékeinek megismertetésére társadalmi összefogás bontakozott ki. Nemcsak az építésügyi szakmai szervezetei, hanem egész sor társadalmi szer-

vezet is oktatási és ismeretterjesztő anyagokkal, előadás- és vitasorozatokkal segít közelebb hozni a tömegekhez az építészeti kultúrát, munkálkodik a kulturált emberi környezet kialakításáért. Ezt az ügyet szolgálja majd az a tanácskozás is, amelyet Sárospatakon március 8. és 10. között rendeznek a településfejlesztés, a környezetformálás tapasztalatainak összegezésére és körvonalazzák a további feladatokat.